

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2019-03-27

Diarienummer N609-0119/18

Handläggare

Jonas Österberg

Telefon: 031- 367 34 12

E-post: jonas.osterberg@grundskola.goteborg.se

Redovisning av uppdrag om att stärka det vetenskapliga stödet i grundskolans organisation

Förslag till beslut

I grundskolenämnden

1. Grundskolenämnden inrättar ett vetenskapligt råd i enlighet med förvaltningens förslag.
2. Grundskolenämnden förklarar förvaltningens uppdrag fullgjort.

Sammanfattning

(MP), (S) och (V) anger i ett yrkande (2018-06-19) att grundskoleutredningen har tagit sina utgångspunkter i forskning och beprövad erfarenhet och att det är angeläget att detta perspektiv fortsatt finns med i arbetet i grundskolenämnden. För att underlätta att hålla detta fokus vill (MP), (S) och (V) utveckla nämndens arbete med stöd av ett vetenskapligt råd. Grundskolenämnden beslutade 2018-08-22 § 32 att uppdra åt förvaltningsdirektören att återkomma till grundskolenämnden med förslag till utformning av ett vetenskapligt råd.

Förvaltningen har redan idag ett samarbete med ett flertal forskare från olika discipliner. För att få störst effekt av ett vetenskapligt råd bedömer förvaltningen att det vetenskapliga rådet bör bemannas med de forskare som redan är engagerade i förvaltningens olika utvecklingsarbeten. Genom att dessa forskare har inblick i pågående utvecklingsaktiviteter bedömer förvaltningen att de har goda förutsättningar att kunna ge relevant stöd till nämnd och förvaltningsledning vid strategiskt viktiga beslut. Förvaltningen föreslår därför att dessa forskare får en förfrågan om att delta i ett vetenskapligt råd. För att säkerställa oberoende kommer ytterligare ett par externa forskare att ingå i rådet och vilka då inte är engagerade i förvaltningens utvecklingsarbete. Vägledande för urvalet av dessa forskare är grundskoleutredningens förstärkningsområden.

Därtill föreslås att gruppledarna för partierna i grundskolenämnden, representant från förvaltningsledningen, chefen för kvalitet och utveckling samt chefen för Center för skolutveckling ska ingå i rådet. Rådet leds av förvaltningsdirektören för Grundskoleförvaltningen. För att skapa kontinuitet samtidigt som att rådets forskare ska kunna bytas ut efter aktuella utvecklingsarbeten föreslår förvaltningen att externa forskare ingår i rådet i två år. Inget arvode ska utgå till rådets ledamöter utan parterna i rådet finansierar deltagande för sina representanter. De externa forskarnas deltagarna bygger på principen om universitetets tredje uppgift – att dela med sig av kunskap, vid sidan av de första två huvuduppgifterna, utbildning och forskning. Rådet sammankallas minst en gång i kvartalet och om behov uppstår där emellan.

Ekonomiska konsekvenser

I yrkandet från S, MP och V (2018-06-19) anges att parterna i rådet ska finansiera deltagandet för sina representanter. Det är dock osäkert hur det kommer påverka intresset att delta i rådet.

Barnperspektivet

För att skolan ska vara av hög kvalitet är det viktigt att undervisning bedrivs utifrån ett vetenskapligt förhållningssätt där beprövad erfarenhet skapas och där relevant forskningen finns tillgänglig och omsätts.

Mångfaldsperspektivet

Forskningsbaserade arbetssätt ökar kvaliteten i förskola och skola. Att utbildningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet är en viktig förutsättning för att veta hur arbetet kan bedrivas för att bättre nå skolans mål. Sammantaget gäller det därför också målet om en likvärdig skola där alla elever genom kompensatoriska insatser ges likvärdiga förutsättningar och nå sin fulla potential.

Jämställdhetsperspektivet

Forskningsbaserade arbetssätt ökar kvaliteten i förskola och skola. Att utbildningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet är en viktig förutsättning för att veta hur arbetet kan bedrivas effektivt för att bättre nå skolans mål. Sammantaget gäller det därför också målet om en likvärdig skola där pojkar och flickor ges likvärdiga förutsättningar och nå sin fulla potential.

Miljöperspektivet

Grundskoleförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Omvärldsperspektivet

Runt om i världen pågår ett intensivt arbete med skolförbättring. Medvetenheten har ökat om att detta förbättringsarbete på ett mer systematiskt sätt behöver ta sin utgångspunkt i vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Erfarenheterna från framgångsrika skolsystem visar att dessa system använder forskning som en naturlig del i alla de beslut som rör skolans utveckling.

Den samlade kunskapen om undervisning och om hur elever lär sig växer. Glappet mellan den forskning som produceras om skolan och skolans olika aktörer håller på att minska. Uppfattningen om att utbildningen och undervisningen ska utgå från aktuell vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet har stärkts genom formuleringen i 2010 års skollag.

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp.

Ärendet

Ärendet avser förslag till utformning av ett vetenskapligt råd på uppdrag från Grundskolenämnden.

Beskrivning av ärendet

(MP), (S) och (V) anger i en skrivelse att grundskoleutredningen har tagit sina utgångspunkter i forskning och beprövad erfarenhet och att det är angeläget att detta perspektiv fortsatt finns med i arbetet i grundskolenämnden. För att underlätta att hålla detta fokus vill (MP), (S) och (V) utveckla nämndens arbete med stöd av ett vetenskapligt råd.

(M), (L), (KD) anger i egen skrivelse att grundskolenämnden redan har uppdraget från kommunstyrelsen att utveckla det vetenskapliga stödet för grundskolan. Det ligger enligt partierna inte på en enskild nämnd att överpröva kommunstyrelsens beslut.

Grundskolenämnden beslutade 2018-08-22 § 32 att uppdra åt förvaltningsdirektören att återkomma till grundskolenämnden med förslag till utformning av ett vetenskapligt råd.

Förvaltningens bedömning

En väsentlig komponent i kvalitetsdrivande skolsystem är att använda forskning som en naturlig del i alla de beslut som rör skolans utveckling. Lärdomar från sådana framgångsrika skolsystem visar på behovet av att ha en samlande strategi och särskilt viktigt är det att hålla ihop och koordinera olika skolaktörer som vill forskningsbasera skolan både i policy och praktik. I ett lokalt skolsammanhang är det därför av betydelse att politisk nivå, professionella och forskare kan samarbeta. Håkansson & Sundberg¹ uttrycker det som att det behöver byggas infrastrukturer och kapaciteter på olika nivåer där forskningen diskuteras, tolkas och används i de dagliga besluten och för att mobilisera förbättringar.

Delstaten Ontario i Kanada har uppmärksamats för att ha lyckats stärka relationerna mellan forskning, policy och praktik. Ontario är ett intressant exempel på hur förvaltningen med politiskt stöd organiserat ett dubbelriktat vertikalt lärande mellan skolnivå och förvaltning. Ett sådant lärande har befasts genom en långsiktig policystrategi för skolförbättring som har sin grund i forskning om skolförbättring.

Det handlar således om att utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt i skolan med en undersökande kultur där skolans samtliga aktörer diskuterar, prövar och använder forskningsresultat utifrån sin erfarenhet och det sammanhang man befinner sig i.

Här utgör det vetenskapliga förhållningssättet en viktig del i den utvecklade styrning som idag eftersträvas inom skolan i Göteborg och som i Göteborgs Stads grundskoleutredning beskrivs i termer av ”En stöd kedja likaväl som en styrkedja”². Styrningen behöver präglas av att alla nivåer strävar efter att skapa bästa möjliga förutsättningar (utifrån sin roll) för att stödja rektor och lärare i att utveckla undervisningen. Den nya styrningen kräver vetenskaplig kompetens.

I grundskoleutredningen konstateras vidare att en förutsättning för att kunna genomföra den kulturförändringen är att det finns tillit och förtroende mellan de olika nivåerna och rollerna i utbildningssystemet.

¹ Håkansson, J & Sundberg, D (2016) Utmärkt skolutveckling. Forskning om skolförbättring och måluppfyllelse. Natur & Kultur Stockholm

² Göteborgs stad (2016) Utredning av skolverksamheten inom ramen stadsdelsnämndernas ansvar. Dnr 1111/15

Utifrån ett sådant synsätt behöver politiker och förvaltning som huvudman utifrån vetenskaplig grund styra och stödja utvecklingen i Göteborgs stads skolor med fokus på att säkerställa de bästa förutsättningarna för verksamheterna. Den vetenskapliga grunden för att utveckla undervisning bör på samma sätt vara i fokus för rektorer och lärare. Utifrån en sådan logik söker varje aktör längst skolans styrkedja vetenskaplig grund utifrån de frågor som är kopplat till dennes ansvar och befogenheter. Relevanta frågor i sådant sammanhang är: Varför gör jag detta? För vem?³ Det betyder att fokus för det vetenskapliga rådet bör ligga på frågor som handlar om huvudmannaskap och styrning och ledning.

När det gäller huvudmannaperspektivet och skolutveckling på vetenskaplig grund är det viktigt att betona betydelsen av att huvudmannen skapar förutsättningar för rektorer och lärare att kunna vara uthålliga i sitt utvecklingsarbete. Exempelvis kan det handla om att huvudmannen skapar uppföljningssystem som inriktar sig på att följa skolors utvecklingsarbete. För att utvecklingsarbetet ska få avsedd effekt krävs ofta systematiskt arbete under en längre tid utifrån en vetenskaplig grund. Precis som huvudmannen ska stödja sina skolor att vara uthålliga kan huvudmannen under en längre tid behöva hjälp med att hålla fast vid en inslagen strategi som utgår från vetenskaplig grund. Här kan ett vetenskapligt råd ha en sådan funktion och vara ett stöd för grundskolenämnden och förvaltningsledningen att uthålligt hålla fokus på de förstärkningsområden som grundskoleutredningen lyft fram. Att kunna fatta beslut med vetenskapligt stöd blir i detta sammanhang en styrka.

Hur ska då ett sådant råd utformas? Förvaltningen har redan idag ett samarbete med ett flertal forskare från olika discipliner. Inom ramen för Samverkan för bästa skola, som är ett samarbete med Skolverket, är tre forskare engagerade inom vardera ett strategiskt viktigt utvecklingsarbete - Skolenhetsutredningen, uppdragsdialoger och systematiskt kvalitetsarbete. På uppdrag av Göteborgs Stads kommunstyrelse utvärderar också forskare från Förvaltningshögskolan omorganisationen inom grundskolan och effekterna av denna. Förvaltningen har också i arbetet med uppbyggnaden av rektorsakademin samverkan med rektorsutbildningen och några av de forskare som är knutna dit. Därtill förekommer en rad andra mer löst kopplade samarbeten med forskare från olika universitet.

För att få störst effekt av ett vetenskapligt råd bedömer förvaltningen att det vetenskapliga rådet bör bemannas med de forskare som redan är engagerade i förvaltningens olika utvecklingsarbeten. Genom att dessa forskare har inblick i pågående utvecklingsaktiviteter bedömer förvaltningen att de har goda förutsättningar att kunna ge relevant stöd till nämnd och förvaltningsledning vid strategiskt viktiga beslut. Förvaltningen föreslår därför att dessa forskare får en förfrågan om att delta i ett vetenskapligt råd. De aktuella forskarna representerar olika vetenskapliga discipliner. De har en hög vetenskaplig meritering och har erfarenhet av att arbeta stödjande till kommuner och skolmyndigheter. För att säkerställa oberoende föreslår förvaltningen också att ett par forskare som inte sedan tidigare är engagerade i förvaltningens utvecklingsarbete ska ingå i rådet. Urvalet av dessa forskare ska då vägledas av att de bedriver relevant forskning inom de förstärkningsområden som är vägledande för förvaltningens pågående utvecklingsarbete.

Därtill föreslås att gruppledarna för partierna i grundskolenämnden, representant från förvaltningsledningen, chefen för kvalitet och utveckling samt chefen för Center för skolutveckling ska ingå i rådet.

³ Skolverket (2015) Forskning för klassrummet. Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i praktiken.

Chefen för Center för skolutveckling blir en viktig länk mellan rådet och den funktion som Center har genom sitt nuvarande stadenövergripande uppdrag att verka för vetenskaplig inspiration och stöd.

Rådet leds av förvaltningsdirektören för Grundskoleförvaltningen. För att skapa kontinuitet, samtidigt som att rådets forskare ska kunna bytas ut efter aktuella utvecklingsarbeten, föreslår förvaltningen att externa forskare ingår i rådet i tre år. Inget arvode ska utgå till rådets ledamöter utan parterna i rådet finansierar deltagande för sina representanter. De externa forskarnas deltagarna bygger på principen om universitetets tredje uppgift – att dela med sig av kunskap, vid sidan av de första två huvuduppgifterna, utbildning och forskning. Rådet sammankallas minst en gång i kvartalet och om behov uppstår där emellan.

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Bengt Randén
Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg
Avdelningschef